

Evaluatierapport Proefsleuvenonderzoek Soest – Korte Brinkweg 51

Johan van Kampen
&
Sander Jansen

INHOUD

1	Inleiding	3
2	Sporen en structuren	4
	2.1 Algemeen	4
	2.2 Werkput 1	6
	2.3 Werkput 2	7
3	Vondsten	9
4	Conclusie	9
5	Voorlopige beantwoording onderzoeksvragen	10
6	Waardering	11
7	Voorstel voor verdere afwikkeling archeologisch traject	13
	7.1 Inleiding	13
	7.2 Voorstel voor uitwerking proefsleuvenonderzoek	13
	7.3 Voorstel in het geval van een doorstart	13
8	Literatuur	15

1 Inleiding

Op woensdag 8 november 2017 heeft VUHbs archeologie in opdracht van dhr. Veenman een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd aan de Korte Brinkweg 51 te Soest. Binnen het plangebied zullen vijf nieuwbouwwoningen worden gerealiseerd. Tijdens de werkzaamheden die hiermee gepaard gaan zullen eventueel in de grond aanwezige archeologische resten worden verstoord.

Het onderzoek had tot doel inzicht te krijgen in de aan- of afwezigheid van behoudenswaardige archeologische resten binnen het plangebied.

Van het onderzoeksgebied is bekend dat het in de Late Middeleeuwen of vroege Nieuwe tijd ontgonnen is. Volgens het bureauonderzoek was het gebied echter altijd vrij nat geweest, waardoor de kans op het aantreffen van archeologische resten uit de Middeleeuwen en Nieuwe tijd als klein werd beschouwd.¹ Binnen het plangebied staat echter een boerderij die omstreeks de 17de eeuw moet zijn opgericht. Het was dus niet uitgesloten dat er sporen die aan het erf van deze boerderij gerelateerd konden worden, zouden worden aangetroffen. Voor zo ver bekend is het landgebruik binnen het plangebied sinds de ingebruikname weinig veranderd.

Voor het onderzoek is een Programma van Eisen opgesteld Buro de Brug in de persoon van dhr. G. Overmars.² Het bevoegd gezag werd vertegenwoordigd door dhr. H. de Jong (gemeente Soest).

Het veldwerk is uitgevoerd door de auteur en stond onder leiding van J. van Kampen. Het grondverzet werd verzorgd door Schimmel B.V.

Projectnaam opdrachtgever	De Korte Brinkweg 51 te Soest
Provincie	Utrecht
Gemeente	Soest
Plaats	Soest
Toponiem	Korte Brinkweg 51, 't Puntje
Gemeentecode	SO-KB-17
X/Y-coördinaat	X:148870.199; Y: 466544.931
Oppervlakte plangebied	5000m ²
Oppervlakte onderzoeksgebied	100m ²
Huidig grondgebruik	Deels bebouwd, deels grasland
Archisnummer	4572778100
Senior Archeoloog	Johan van Kampen (actorregistratienummer: 28951220)
Junior Archeoloog	Sander Jansen (geen actorstatus)

Tabel 1.1. Administratieve gegevens onderzoek.

De resultaten van het veldwerk geven, zoals zal blijken uit de volgende hoofdstukken, aanleiding om de vindplaats als behoudenswaardig aan te merken. De opdrachtgever heeft VUHbs archeologie verzocht om met het bevoegd gezag in overleg te treden om te zien of het mogelijk was een doorstart te realiseren. Omdat een eerdere versie van het evaluatierapport niet voldeed aan de eisen van het bevoegd gezag en deze hierop geen besluit kon baseren is de onderhavige versie opgesteld. Deze is gezien het voornemen van de opdrachtgever uitvoeriger dan een gebruikelijk evaluatierapport inclusief een waardering van de vindplaats. Dit is gedaan om het bevoegd gezag in staat te stellen een besluit omtrent een eventueel vervolgonderzoek te nemen.

¹ Sueur / Overmars 2017

² Overmars 2017

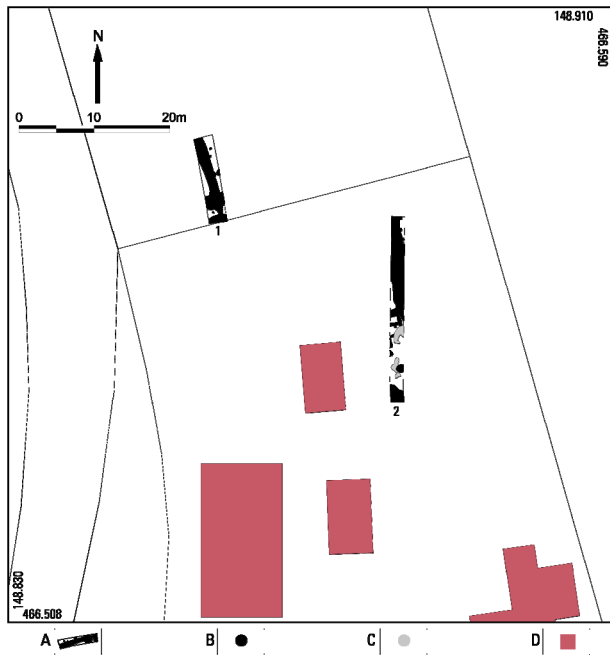

Fig. 2.1. Soest – Korte Brinkweg 51. Allesporenkaart van het proefsleuvenonderzoek. A proefsleuf met nummer; B archeologisch spoor; C natuurlijke verstoring; D huidige bebouwing.

2 Sporen en structuren

2.1 Algemeen

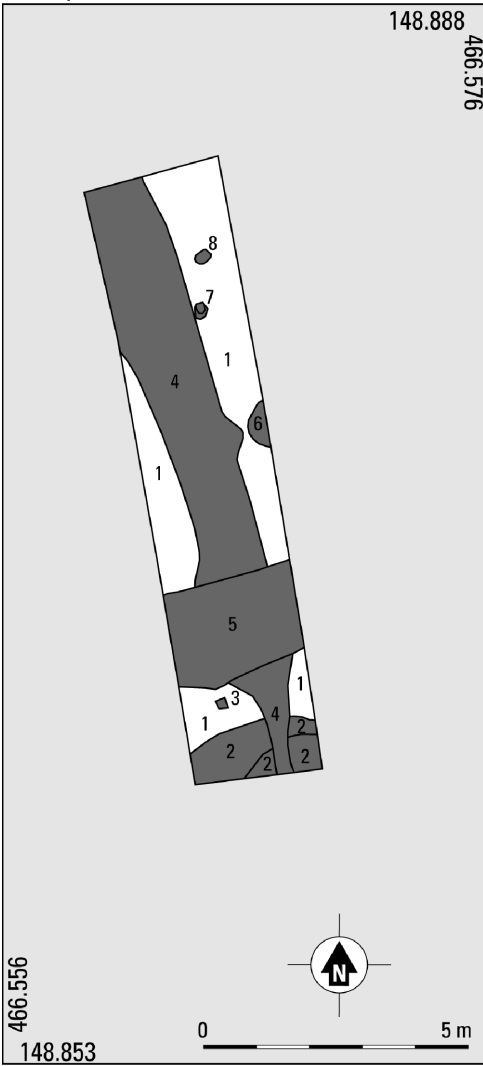
In totaal zijn twee proefsleuven aangelegd. Beide putten waren ca. 2 m breed. Werkput 1 had lengte van ca. 12 m en werkput 2 was 25 m lang (fig. 2.1). In totaal zijn 29 spoornummers uitgedeeld (tabel 2.1). Het betreft hier zowel natuurlijke sporen en lagen als antropogene sporen.

spoordefinitie	aantal
Bouwvoor	2
Plaggendek	1
Ophogingslaag	1
A-horizont	1
E-horizont	1
Ontginningsspoor	1
Paal	2
Paalkuil	4
Kuil	4
Greppel	7
Waterput	1
Natuurlijke verstoring	2
Natuurlijke laag	2
totaal	29

Tabel 2.1. Soest – Korte Brinkweg 51. Overzicht van het aantal sporen per spoortype.

In zowel werkput 1 en 2 zijn relevante archeologische sporen aangetroffen. Deze sporen lagen ongeveer 50 – 60 cm onder het maaiveld en waren matig tot goed geconserveerd.

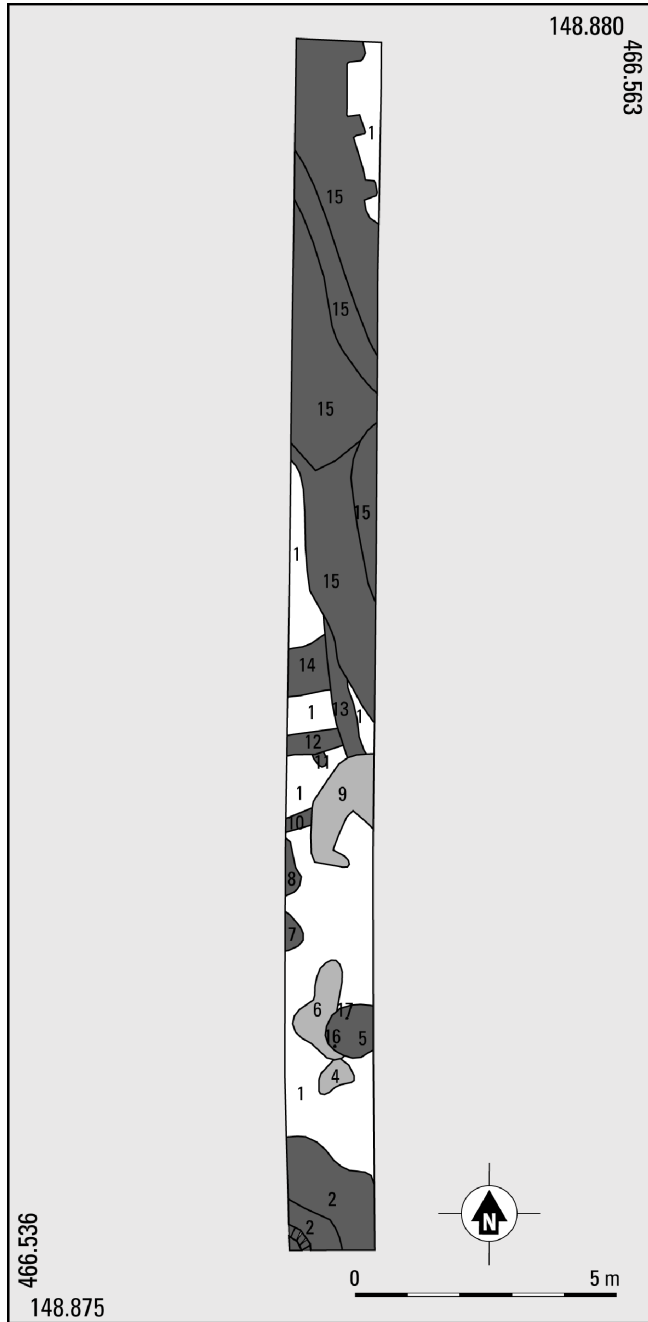
Werkput 1

A B

Fig. 2.2. Soest – Korte Brinkweg 51.
Detail van allesporenkaart van het
proefsleuvenonderzoek. A.
archeologisch spoor. B. natuurlijke
verstoring

Werkput 2

A B

2.2 Werkput 1

bodemopbouw

In het profiel van werkput 1 is onder een ca. 25 cm dikke bouwvoor een laag van circa 15 cm dikte waargenomen. Deze is als plaggendek is geïnterpreteerd. Hieronder bevindt zich de C-horizont (fig. 2.3).

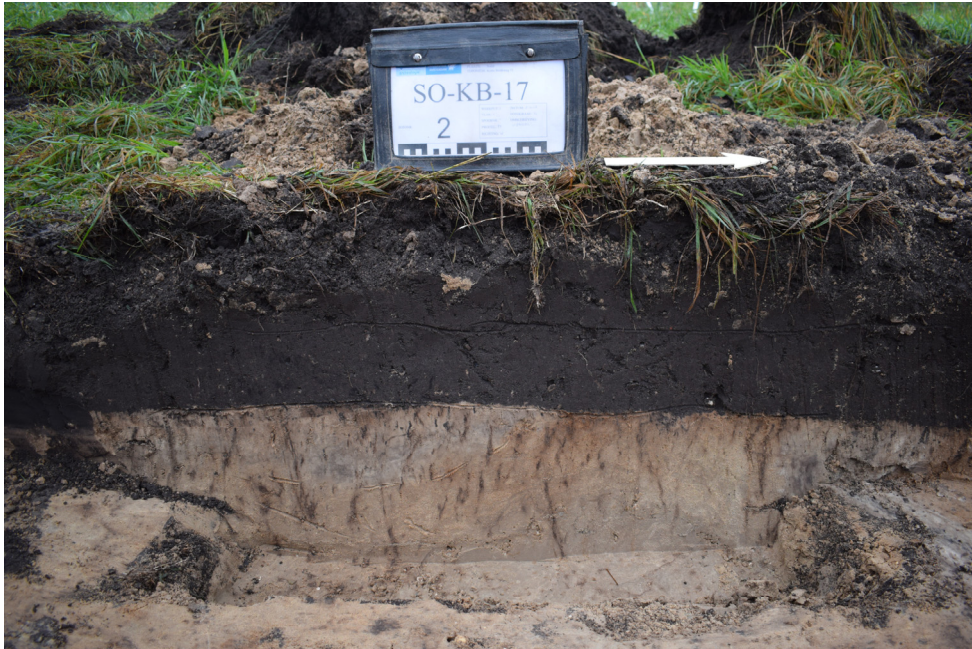

Fig. 2.3. Profielkolom van werkput 1. Duidelijk zichtbaar zijn de bouwvoor met het hieronder gelegen plaggendek op de C-horizont waarin wat inspoeling zichtbaar is.

Sporen

In werkput 1 zijn een drietal paalkuilen en een kuil aangetroffen. Uit deze sporen zijn geen vondsten afkomstig. Ook is hieruit geen structuur te reconstrueren.

Het vlak in werkput 1 werd grotendeels ingenomen door een greppel (S4). Deze greppel is circa 1,20 m breed en 35 cm diep, en was NNW-ZZO georiënteerd. Het hieruit afkomstige vondstmateriaal dateert in de 16de of 17de eeuw. De greppel wordt doorsneden door S5, eveneens een greppel. Hieruit is geen vondstmateriaal afkomstig. De oriëntatie van beide greppels komt overeen met de percelering zoals die op onder meer de kadastrale kaart uit 1832 is te zien. Gezien de datering van het vondstmateriaal uit het oudste spoor kan worden verondersteld dat het greppelsysteem in de 19de eeuw al lang in gebruik was.

Vrijwel alle sporen, met uitzondering van de recente greppel waarin de plastic resten zijn aangetroffen, zijn gecoupeerd ten einde een waardestelling van de conservering te kunnen geven. Uit de coupes bleek dat de greppel (S4) en de kuil (S6) zeer goed geconserveerd was. De vulling bestond uit vrij humeus, donker grijs/zwart matig fijn zand. De conservering van de paalkuilen was minder goed. Spoor 7 was het best geconserveerd. Hiervan resteerde nog 8 cm. Daarnaast was er nog een onderscheid te maken tussen een kern en een insteek. De overige twee paalkuilen (S3 en S8) waren minder goed geconserveerd. In het vlak tekenden deze sporen zich scherp af, maar in de coupe was er niet veel van over. Daarbij was de vorm van spoor 3 in coupe vrij puntig, waardoor het niet is uitgesloten dat het hier spitsporen betreft.

Het enige spoor dat niet is gecoupeerd is spoor 2. Dit is een grote kuil in het zuiden van werkput 1. De vulling had een zeer lichte kleur en onderscheidde zich enkel door enkele lichte vlekken en een bijmenging van grind met de omringende, natuurlijke ondergrond. Omdat het spoor voor het grootste deel buiten de putgrens lag en de vorm van het spoor onbekend was, is besloten om het niet te couperen. Een coupe zou mogelijk meer schade doen met het oog op eventueel vervolgonderzoek. Daarbij was de doelstelling van het

proefsleuvenonderzoek, i.e. een waardering van de vindplaats op het gebied van de conservering, met het zetten en documenteren van de overige coupes al behaald.

Toen bij het couperen van spoor 2 in werkput 2 bleek dat het daar een waterput betrof, rees de gedachte dat het spoor in werkput 1 eveneens een waterput was. De put was echter al dichtgedraaid waardoor dit niet meer bevestigd kon worden. Daarom is het spoor als 'kuil' opgenomen in de database.

2.3 Werkput 2

Bodemopbouw

De bodemopbouw in werkput 2 was wat anders in vergelijking tot die van werkput 1. De bouwvoor bestond hier uit een pakket opgebracht zand. Hieronder is een pakket waargenomen met een gelijkaardige samenstelling als in werkput 1, zij het dat hierin aanzienlijk meer vondstmateriaal aanwezig was. Wellicht moet dit verklaard worden vanuit het idee dat we ons hier dichterbij de bewoning op het erf bevinden. Onder het plaggendek lijkt een restant van een A-horizont, alsmede een E-horizont aanwezig te zijn. De A-horizont kan echter ook een eerdere fase van het plaggendek representeren. Dit laatste lijkt wat waarschijnlijker, maar zal tijdens een eventueel vervolgonderzoek nader moeten worden onderzocht.

Fig. 2.4. Profielopname in werkput 2. Zichtbaar zijn de grijze ophogingslaag/bouwvoor met daaronder het vondstrijke plaggendek alsmede de A- en E- horizont op de C-horizont.

Sporen

In werkput 2 bestond een groot deel van de aangetroffen sporen eveneens uit greppels. Ook hier lijkt sprake te zijn van een greppelsysteem met meerdere gebruiksfasen. De oudste fase bestaat uit meerdere greppels met een zeer humeuze vulling. Drie van deze sporen, S10, 12 en 14 lopen haaks op greppel S13. vanwege de humeuze vulling van de sporen kon een

oversnijding niet worden waargenomen. Daarbij is het ook zeker niet uitgesloten, en zelfs waarschijnlijk, dat deze greppels alle tegelijkertijd open lagen.

Spoor 13 wordt oversneden door een andere greppel (S15) met dezelfde oriëntatie. Deze greppel is een stuk breder. De minimale breedte bedraagt 2.20 m. Deze greppel lijkt uit meerdere fasen te bestaan. Uit de vroegste fase (S15L3) is materiaal afkomstig uit de 14de-15de eeuw. Terwijl de jongste fase veel recenter materiaal bevatte. In de bovenzijde is ondermeer plastic waargenomen. Dit kan echter ook afkomstig zijn uit een hogere laag die is nagezakt in het spoor. Indien dit niet het geval is impliceert dit dat de greppel meerdere eeuwen op dezelfde plek heeft gelegen en regelmatig is uitgegraven.

In het zuidelijke deel van werkput 2 is een waterput (S2) aangetroffen. Deze waterput is niet op de kadastrale kaart uit 1832 aangegeven. Hetgeen impliceert dat het spoor ouder of jonger is dan 1832. Uit de bovenste vulling van het spoor is een vrij grote hoeveelheid vondstmateriaal afkomstig. Dit kent een datering in de 16de en 17de eeuw. Dit betekent dat voor de waterput een gelijkaardige datering aangenomen mag worden.

Omdat het spoor in eerste instantie als kuil is geïnterpreteerd is hierin een handmatige coupe gezet. Toen bleek dat het een waterput was is de coupe zo klein mogelijk gehouden om de schade voor eventueel verder onderzoek zo klein mogelijk te houden. Dit is ook de reden dat er geen botanisch monster uit het spoor is genomen. Zoals te zien is op de foto (Fig. 2.5) bevindt de kern zich in de uiterste hoek van de put. Wanneer besloten was om een monster te nemen had hiervoor een uitbreiding moeten plaatsvinden van de werkput en moest de coupe een stuk groter worden gemaakt. Hierdoor zou er onnodig schade toegebracht worden aan dit spoor. Waardoor het bij eventueel vervolg onderzoek minder goed gedocumenteerd zou kunnen worden. Overigens is de onderkant van de insteek van de put wel bereikt. Hierdoor kon worden vastgesteld dat de put in ieder geval reikt tot een diepte van 0.76 m NAP. Hetgeen neerkomt op een minimale spoordiepte van 1.08 m en een diepte van 1.58 m –MV. Ook is de bekisting aangetroffen. Deze bestond in ieder geval uit één laag bakstenen. Hieronder lijkt hij te zijn gevormd door plaggen, maar zeker is het niet. Dit zal moeten blijken uit een eventueel vervolgonderzoek.

De put lag vrijwel zeker op het erf van de historische boerderij ten zuiden van het plangebied. De datering van het vondstmateriaal sluit aan op de veronderstelde aanvangsdatering van deze boerderij. Hieruit kan voorzichtig de conclusie worden getrokken dat de put tot de vroegste gebruiksfase van de boerderij moet worden gerekend. (Fig 2.2).

Fig. 2.5. Soest – Korte Brinkweg 51. Foto van de waterput in het zuid van werkput 2.

Iets verder naar het noorden zijn nog enkele staakjes waargenomen te midden van enkele spitsporen. Deze spitsporen hadden mogelijk verband met de ontginning van het plangebied. De staakjes kunnen iets ouder zijn. Een van de staakjes is meegenomen voor soortbepaling.

Buiten de waterput zijn twee van de drie greppeltjes (S12 en S14) die haaks op S13 aanlopen gecoupeerd. Ook is een coupe gezet ter hoogte van het punt waar de sporen S13, 14 en 15 bij elkaar komen om een eventuele oversnijding te zien. Geconcludeerd kan worden dat spoor S12, met een diepte van 5 cm, aanzienlijk minder diep is dan S14. Deze laatste is namelijk 38 cm diep. Verder kon in de coupe geen oversnijding tussen S13 en 14 worden vastgesteld. Dit impliceert dat beide sporen tot hetzelfde systeem behoren en gelijktijdig open hebben gelegen. Tevens is uit deze coupe gebleken dat S15, getuige de oversnijding van S13, jonger moet zijn dan de beide greppels. Wanneer de datering van het materiaal uit dit spoor (zie boven) indicatief is voor de datering van de greppel impliceert dit dat het systeem waar de sporen 10, 13 en 14 toe hebben behoord nog ouder is. Waarschijnlijker is echter dat het materiaal uit de oudste vulling van spoor S15 als opspit of zwerfvuil moet worden gezien dat op het erf heeft gelegen ten tijde dat de sloot is gegraven.

3 Vondsten

In totaal zijn 70 vondsten aangetroffen (tabel 3.1). Het gaat hierbij hoofdzakelijk om aardewerk. Dit aardewerk is grotendeels afkomstig uit de bovenste vulling van de waterput (WP2.S2) die dateert omstreeks de 16de - 17de eeuw. Het overige aardewerk dateert min of meer uit dezelfde periode, hoewel er ook een ouder component aanwezig lijkt te zijn.

categorie	aantal	
Aardewerk	63	
Baksteen	2	
Glas	2	
Metaal	1	
Natuursteen	1	
Hout	1	Tabel 2.1. Soest – Korte Brinkweg 51.
Totaal	70	Overzicht van het aantal sporen per spoortype.

Naast aardewerk zijn ook twee stukken baksteen verzameld. Een stuk baksteen (V11) is afkomstig uit een greppel (WP2.S13). Een andere baksteen (V14) was onderdeel van het de bekisting van de waterput (WP2.S2). Laatstgenoemde lijkt hergebruikt te zijn. Uit de greppels in werkput 2 zijn twee stukken vensterglas afkomstig (V6 en V12). Daarnaast is een stuk metalen pijlgewichtje aangetroffen (V3).

In het vondstmateriaal uit de bovenste vulling van de waterput is tevens een stuk leisteen aanwezig (V9). Deze was zodanig gefragmenteerd dat niet te bepalen is waarvoor deze gediend heeft. Waarschijnlijk is de leisteen gebruikt als dakbedekking.

De laatste materiaalcategorie van dit onderzoek betreft hout. Binnen WP2.S5 zijn een tweetal houten staakjes waargenomen (WP2.S16 en WP2.S17). Het hout uit WP2.S17 is meegenomen voor soortbepaling (V13).

4 Conclusie

De aangetroffen sporen en vondsten laten zien dat het plangebied zich bevindt op het achtererf van een boerderij waarvan de begindatering, op grond van de datering van het vondstmateriaal, omstreeks de 16de of 17de eeuw moet worden gezocht. Echter een oudere datering kan niet worden uitgesloten. Het ligt voor de hand dat de resten moeten worden toegeschreven aan de nog bestaande boerderij aan de zuidkant van het plangebied. Van deze boerderij wordt aangenomen dat hij is opgericht tijdens de ontginning van dit gebied in de

Late Middeleeuwen of het begin van de Nieuwe Tijd. De bevindingen van het onderzoek lijken deze datering te bevestigen.

5 Voorlopige beantwoording onderzoeksvragen

In het PvE zijn verschillende onderzoeksvragen geformuleerd, waarvan de beantwoording als onderbouwing dient voor de waardering. Deze vragen zijn hier weergegeven en voorzien van een voorlopig antwoord. Het is mogelijk dat de antwoorden gewijzigd worden na de verdere uitwerking van de resultaten. Hierbij dient te worden opgemerkt dat de vraagstelling in het PvE voornamelijk gericht is op een steentijdvindplaats en niet op vindplaatsen uit de Late Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd.

Wat is de exacte ligging, aard, omvang en datering van de aangetroffen vindplaats(en)?

Er is sprake van één vindplaats die zich uitstrekt tot buiten de grenzen van het plangebied. Het betreft hier het achtererf en de percerling behorende tot een agrarisch erf dat voornamelijk gedateerd lijkt te moeten worden omstreeks het einde van de Late Middeleeuwen. Richting het noorden zullen voornamelijk perceleringssporen worden aangetroffen. Echter in het zuiden zijn duidelijk sporen aanwezig die verband houden met de activiteiten op een agrarisch erf.

Komen de aangetroffen archeologische resten overeen met de verwachting?

In zekere zin is het antwoord hierop bevestigend. In het PvE wordt in paragraaf 4.3 wel gesproken over de mogelijke trefkans voor resten die in verband kunnen worden gebracht met een agrarisch verleden van de vindplaats, echter in paragraaf 4.1 wordt deze trefkans als laag beschouwd.³

Wel wordt rekening gehouden met de aanwezigheid van een prehistorische vindplaats uit het Mesolithicum. Hiervoor zijn echter geen aanwijzingen gevonden.

Wat is de diepteligging van de vondsten en het eventueel aangetroffen sporenvak?

Het sporenvak bevindt zich direct onder een plaggendeek en plaatselijk onder een mogelijke A-horizont. Indien dat laatste klopt zijn de sporen hier wel doorheen gegraven, maar nog niet te herkennen op het niveau waarop het plaggendeek overgaat in de A-horizont. Het sporenvak bevindt zich op een hoogte tussen ca. 1.40 en 1.60 NAP. Dit komt neer op 60 tot 70 cm –MV, dat ter plaatse een gemiddelde hoogte heeft van 1.90 NAP.

Wat is de gaafheid en conservering van deze vindplaats(en)?

De conservering van de vindplaats is goed te noemen. Zowel de sporen als de vondsten zijn goed geconserveerd.

Wat is de waardering van deze vindplaats(en)?

De vindplaats is als behoudenswaardig gewaardeerd (zie hoofdstuk 6).

Wat is de context van de aangetroffen sporen en vondsten?

De sporen en vondsten worden gerekend tot het achtererf en de verkaveling van de boerderij aan de zuidkant van het plangebied. De vondsten bevinden zich in het plaggendeek en in de sporen.

---

³ Overmars 2017, 8.

Wat kan er gezegd worden over de relatie van de vondsten en de ligging in het landschap?

Wanneer er sprake is van een vuursteenvindplaats, is dan de herkomst van het materiaal vast te stellen?

Gezien het ontbreken van een vuursteenvindplaats is deze vraag niet van toepassing.

Hoe is het materiaal vervaardigd en hoe is dit in bredere onderzoekscontext te plaatsen?

Gezien het ontbreken van een vuursteenvindplaats is deze vraag niet van toepassing.

Wat zeggen deze gegevens over de bewoningsomstandigheden van het gebied in de vroege prehistorie?

Gezien het ontbreken van een vuursteenvindplaats is deze vraag niet van toepassing.

Vanaf wanneer is de vindplaats in gebruik genomen en wanneer is deze in onbruik geraakt?

Op dit moment lijkt de vindplaats in de 16de eeuw in gebruik te zijn geweest. Enkele vroegere scherven wijzen wellicht op een eerdere datering. Gezien het feit dat de boerderij vandaag de dag nog steeds bestaat kan men spreken van een continu gebruik vanaf de Late Middeleeuwen tot aan heden.

6 Waardering van de vindplaats

Uit de resultaten van het veldwerk blijkt dat de aangetroffen vindplaats met sporen en vondsten, behorende tot een agrarisch erf waarvan de aanvang wordt vermoedt omstreeks het einde van de Middeleeuwen. In volgende tekst zal de vindplaats worden gewaardeerd op basis van de nu bekende gegevens. Let wel het gaat hier om gegevens op basis van de waardering en niet op basis van de analyse. Dit betekent dat er wellicht sprake is van enkele kleine verschillen. Deze zullen echter van weinig invloed zijn op de conclusie.

Waardering gebaseerd op belevingsaspecten

De criteria “schoonheid” en “herinneringswaarde” hebben vooral betrekking op zichtbare monumenten. Hoewel de boerderij zelf een zichtbaar monument is geldt dit niet voor de sporen die zijn aangetroffen tijdens het veldwerk. De waardering gebaseerd op belevingsaspecten is hier dus niet van toepassing.

Waardering gebaseerd op fysieke kwaliteiten

De fysieke kwaliteit van de vindplaats is bovengemiddeld (totaalscore 6).

Het criterium gaafheid betreft de bewaringstoestand van de archeologische stratigrafie en van de sporen. De conservering van de sporen is bovengemiddeld en in de meeste gevallen goed te noemen. Daarbij lijkt het zo te zijn dat ook historische houtresten nog redelijk goed zijn geconserveerd. De datering hiervan is echter niet bekend, waardoor het in theorie kan gaan om recent hout.

Het criterium conservering heeft betrekking op de bewaringstoestand van het anorganisch en organisch vondstmateriaal. Het aangetroffen vondstmateriaal bestaat uit goed geconserveerde scherven met een lage fragmentatiegraad. Ook de conservering van het weinige metaal dat is aangetroffen is goed te noemen.

Gezien de ondergrond (zand) mag er van uit gegaan worden dat organische resten (plantaardig en dierlijk) met name onder het grondwaterniveau goed geconserveerd zijn. Het grondwaterniveau bevindt zich hier naar schatting op een diepte van 0.9 m NAP. Op dit

niveau is het waargenomen in de coupe van de waterput in werkput 2. Hierbij dient overigens de opmerking gemaakt te worden dat de relatief jonge datering van de sporen in combinatie met de humeuze aard van de vulling van deze sporen wellicht ook impliceert dat botanische resten in sporen die zich boven het grondwaterniveau bevinden ook nog redelijk geconserveerd zijn.

Waardering gebaseerd op inhoudelijke kwaliteiten

De zeldzaamheid van de vindplaats wordt als hoog bestempeld. De kennis over dit soort complexen in het algemeen is vrij beperkt daarbij zijn deze vindplaatsen zeer zeldzaam, zowel binnen als buiten de regio.

De informatiewaarde van de vindplaats is afhankelijk van de stand van kennis over vergelijkbare vindplaatsen in dezelfde regio. Deze wordt dus bepaald door de bijdrage die een eventuele opgraving van de vindplaats kan leveren aan de vermeerdering van onze kennis over het verleden. De informatiewaarde van de vindplaats is hoog aangezien er nog weinig onderzoeken op vergelijkbare vindplaatsen zijn uitgevoerd. De periode waarin de vindplaats wordt gedateerd, staat pas sinds enkele jaren hoger op de onderzoeksagenda. Voorheen werden complexen met een dergelijke datering hoofdzakelijk in stadscontext onderzocht.

De ensemble- of contextwaarde wordt bepaald door de archeologische of landschappelijke context van de nabije omgeving. Deze is in het geval van deze specifieke vindplaats zeer hoog aangezien het gaat om een vindplaats die direct te relateren is aan een nog bestaand gebouw, i.e. de boerderij in het zuidelijke deel van het plangebied. Onderzoek van de vindplaats kan ondermeer duidelijkheid verschaffen in de vroegste datering van deze boerderij en daarmee ook in de datering van de vroegste ontginningen in het plangebied.

Het punt representativiteit is in deze niet relevant. Dit criterium wordt doorgaans pas bekeken wanneer op de overige inhoudelijke criteria niet of erg laag gescoord wordt en behelst een studie van de bekende en vergelijkbare vindplaatsen in een bepaald gebied. Aangezien de vindplaats op de overige punten de maximale score heeft behaald is dit punt niet van toepassing.

Waarden	Criteria	Scores
Beleving	Schoonheid	Nvt
	Herinneringswaarde	Nvt
	Totaal	Nvt
Fysieke kwaliteit	Gaafheid	3
	Conservering	3
	Totaal	6
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid	3
	Informatiewaarde	3
	Ensemblewaarde	3
	Representativiteit	Nvt
	Totaal	9

Tabel 6.1. Waardering van de vindplaats

Conclusie

Gezien het feit dat vindplaats op alle relevante criteria de maximale score heeft behaald, kan hier gesproken worden van een behoudenswaardige vindplaats.

7 Voorstel voor de verdere afwikkeling van het archeologisch proces

7.1 Inleiding

Middels de waardering in hoofdstuk 5 is aangetoond dat het hier een behoudenswaardige vindplaats is. Aangezien behoud in situ, voor zover bekend, niet mogelijk is, zal het advies dat uit het proefsleuvenonderzoek voortvloeit dan ook het uitvoeren van een vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving luiden. De opdrachtgever heeft echter aangegeven de voorkeur te geven aan een zo snel mogelijke afwikkeling van het proces. In onze optiek is dit een doorstart naar een opgraving waarbij de bevindingen van het onderhavige rapport worden opgenomen in één rapportage. Hierdoor kan tijd en geld worden bespaard. De gebruikelijke weg is echter eerst het schrijven van een conceptrapport waarin het materiaal en de sporen verder worden uitgewerkt dan in het onderhavige evaluatierapport. Hierna neemt het bevoegd gezag een besluit over het eventueel uitvoeren van een vervolgonderzoek. Dit proces neemt meer tijd in beslag. Voor de volledigheid worden beide scenario's in de volgende paragrafen verder uitgewerkt.

7.2 Voorstel voor uitwerking van het proefsleuvenonderzoek

Al het vondstmateriaal komt in aanmerking voor verdere analyse daar het allemaal uit relevante contexten afkomstig is. De het pijlgewicht dient daarbij te worden schoongemaakt en komt in ieder geval in aanmerking voor conservering. Verder wordt voorgesteld om het stuk hout te laten determineren op soort. De overige vondsten en sporen zullen worden uitgewerkt conform de richtlijnen in het PvE. Voorts zullen in totaal 5 vondsten, waaronder het pijllood, afgebeeld worden middels een foto ter illustratie van het vondstcomplex.

De resultaten van het onderzoek worden verwoord in het concept-eindrapport dat wordt getoetst door het bevoegd gezag. Dit rapport bevat tevens een advies aan de bevoegde overheid inzake de verder te nemen stappen. Dit advies zal niet anders zijn dan hetgeen in dit evaluatierapport is geformuleerd.

De hier gedane voorstellen met betrekking tot de uitwerking zijn verwerkt in de inschrijfstaat. Deze is bijlage 1 weergegeven. Het onderzoek kan grotendeels conform de oorspronkelijke offerte worden uitgevoerd. Echter het houtonderzoek maakt geen onderdeel uit van de offerte en is toegevoegd aan de kostenraming. Daartegenover staat dat de kosten voor de botanische waardering zijn komen te vervallen. De uiteindelijke kosten voor de uitwerking zijn geraamd op € 1.068,00 excl. BTW. Hiermee komen de totale kosten voor het onderzoek op € 3.958,00 excl. BTW.

Na goedkeuring van dit evaluatierapport kan het concept rapport binnen twee maanden worden aangeleverd.

7.3 Voorstel in geval van een doorstart

In dit evaluatierapport is al kenbaar gemaakt dat het hier een behoudenswaardige vindplaats betreft. Dit impliceert dat behoud in situ de meest wenselijke optie is. Dit is voor zover bekend echter niet aan de orde aangezien de ontgravingsdiepte voor de nieuwbouwplannen

dieper reikt dan het archeologisch niveau. Dit betekent dat er een vervolgonderzoek zal plaatsvinden. Hierbij is een opgraving de meest logische stap.

Wel dient hierbij opgemerkt te worden dat de exacte aard en omvang van de aanstaande werkzaamheden niet bekend is bij VUHbs archeologie. Gezien het feit dat het hier gaat om nieuwbouw van huizen kan echter beargumenteerd worden dat ook na de bouw, in de tuinen van de huizen kleinschalige verstoringen plaats zullen vinden die niet vergunningplichtig zijn, maar die wel een bedreiging vormen voor de vindplaats. Een belangrijk punt is dan ook de omvang van het vervolgonderzoek. Hierbij zal een keuze moeten worden gemaakt door het bevoegd gezag. Deze keuze hangt samen met het selectiebeleid van de gemeente Soest. Hierbij dient de afweging gemaakt te worden welke zones relevant zijn voor verder onderzoek. Het proefsleuvenonderzoek lijkt erop te wijzen dat met name de zone direct tegen de boerderij aan, naast perceleringssporen ook andere relevante antropogene sporen herbergt die meer over het erf door de eeuwen heen kan vertellen. Beargumenteerd kan worden dat naar mate men verder richting het noorden gaat deze spoordichtheid afneemt en hier voornamelijk perceleringsgreppels te verwachten zijn. Voorgesteld wordt om in ieder geval de zone waarbinnen de antropogene sporen te verwachten zijn, volledig en vlakdekkend te onderzoeken. Of de zone waarbinnen alleen de greppels worden verwacht ook onderzocht moet worden hangt af van het selectiebesluit van het bevoegd gezag. In figuur 7.1 is de zone waarbinnen de hoogste spoordichtheid wordt verwacht weergegeven. In het gebied ten noorden hiervan worden alleen perceleringsgreppels verwacht. Daarbij is het niet duidelijk in hoeverre dat gebied ontwikkeld gaat worden. Hetzelfde geldt overigens voor de zones in het deel met een relatieve hoge spoordichtheid die buiten de geplande bebouwing vallen.

Fig. 7.1. De proefsleuven geprojecteerd op de bestaande situatie. Het gearceerde deel betreft de zone waarin sporen van het achtererf verwacht kunnen worden. De gestippelde lijnen representeren de contouren van de geplande nieuwbouw. Hoe de tussenliggende ruimtes ontwikkeld worden is niet bekend.

Tijdens het vervolgonderzoek zullen de resten in kaart worden gebracht en volledig worden gedocumenteerd. Ook worden alle vondsten verzameld en zullen de sporen worden afgewerkt. De sporen en vondsten zullen op een dusdanige manier worden uitgewerkt zodat er sprake is van behoud ex situ. Belangrijke onderzoeksvragen die hierbij beantwoord zouden moeten worden zijn:

- Wat is de relatie tussen de aangetroffen sporen en de nog staande boerderij?
- Kan de begindatering van hetzij de boerderij, hetzij de eerste ontginning van het plangebied verder worden aangescherpt dan Late Middeleeuwen/Nieuwe Tijd?
- Hoe zag het erf eruit en wat was de functie van de hier aangetroffen sporen?
- Kunnen er uitspraken worden gedaan over de sociale status van de bewoners van het erf en zo ja, verandert deze door de tijd heen?
- Is de aangetroffen donkere laag onder het plaggendek in werkput 2 een A-horizont of is representeert hij toch een eerdere fase van het plaggendek.

Er zijn uiteraard meer vragen te bedenken voor een vervolgonderzoek. Het formuleren hiervan valt echter niet binnen de functie van het onderhavige document, maar dient plaats te vinden in het Programma van Eisen voor de opgraving.

Voor zowel het PvE als de uitvoering van het vervolgonderzoek dient een nieuwe kostenraming te worden gemaakt. Hiervoor dient echter eerst een besluit te worden genomen over de uiteindelijke omvang van het vervolgonderzoek.

8   Literatuur

Overmars, G, 2017: *Programma van Eisen. Proefsleuvenonderzoek Korte Brinkweg 51 te Soest*, Amsterdam.

Sueur, C. / Overmars, G, 2017: Archeologisch bureauonderzoek Korte Brinkweg 51 te Soest, gemeente Soest (*Buro de Brug Rapporten* , B17-345), Amsterdam.